

Seznam použité literatury

- Alexy, R. Pojem a platnost práva. Bratislava : Kalligram, 2009
- Anzenbacher, A. Úvod do filozofie. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1991
- Aristotelés. Etika Nikomachova. Praha : Petr Rezek, 2009
- Aristotelés. Politika. Praha : Petr Rezek, 2009
- Bagni, B. N. Discrimination in the Name of the Lord: A Critical Evaluation of Discrimination by Religious Organizations. *Columbia Law Review*, 1979, vol. 79, no. 8
- Barinka, R. Evropská úmluva o lidských právech a doktrína margin of appreciation: teoretické dimenze problému: teoretická dimenze problému. *Právník*, 2005, č. 10
- Beran, K. Trestní odpovědnost právnických osob z hlediska teorie fikce. *Trestněprávní revue*, 2014, č. 5
- Beran, K. Trestní odpovědnost právnických osob z pohledu nového občanského zákoníku. *Trestněprávní revue*, 2014, č. 7–8
- Bobek, M., Boučková, P., Kühn, Z. (eds.) Rovnost a diskriminace. Praha : C. H. Beck, 2007
- Bradley, G. V. Church Autonomy in the Constitutional Order: The End of Church and State. *Louisiana Law Review*, 1989, vol. 49
- Brady, K. A. Religious Organizations and Free Exercise: The Surprising Lessons of Smith. *Brigham Young University Law Review*, 2004
- Brady, K. A. Religious Group Autonomy: Further Reflections about What Is at Stake. *Journal of Law and Religion*, 2006–2007, č. 22
- Brady, K. A. Religious Organizations and Mandatory Collective Bargaining under Federal and State Labor Laws: Freedom From and Freedom For. *Villanova Law Review*, 2004, vol. 49
- Bubelová, K. Rozpor nauky církve s veřejným pořádkem jako důvod odmítnutí registrace církve. In: Šmid, M., Moravčíková, M. *Medzinárodné a vnútroštátne právne aspekty subjektivity osobitných subjektov medzinárodného práva a cirkví a náboženských spoločností*. Trnava : Trnavská univerzita, 2013
- Burkhardt, E., López, J. *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría. Volumen I*. Madrid : Rialp, 2013
- Cananea, G. *Due Process of Law Beyond the State: Requirements of Administrative Procedure*. Oxford, New York : Oxford University Press, 2016

- Cardal, R.* Politická autorita – díl III. Distance. Revue pro kritické myšlení, 2013, č. 4
- Cardal, R.* Politická autorita – díl IV. Distance. Revue pro kritické myšlení, 2014, č. 2
- Cardal, R., Fuchs, J.* Vybrané otázky z filosofie. Praha : CEVRO Institut, 2012
- Casciaro, J. M. a kol.* Sagrada Biblia. Traducción y notas. Pamplona : Eunsa, 2016 (elektronické vydání)
- Cismas, I.* Religious Actors and International Law. Oxford, New York : Oxford University Press, 2014
- Clarke, R. (ed.)* Fighting for Freedom at the Council of Europe [draft]. s. l.: ADF international, 2016
- Coleman, P. B.* Censored. How European „Hate Speech“ Law Are Threatening Freedom of Speech. Vídeň : Kairos, 2012
- Cordes, M. W.* The First Amendment and Religion After „Hosanna-Tabor“. Hastings Constitutional Law Quarterly, 2014, vol. 41, no. 2
- Durham, W. C.* Facilitating Freedom of Religion or Belief through Religious Association Laws. In: *Lindholm, T., Durham, W. C., Tahzib-Lie, B. G. (eds.)* Facilitating Freedom of Religion or Belief: A Deskbook. Martinus Nijhoff Publishers, 2004
- Durham, W. C.* The Right to Autonomy in Religious Affairs: A Comparative View. In: *Robbers, G. (ed.)* Church Autonomy. A Comparative Survey. Frankfurt am Main : Peter Lang, 2001
- Epstein, R. A.* Simple Rules for a Complex World. London : Harvard University Press, 1995
- Esbeck, C. H.* Dissent and disestablishment: The church-state settlement in the early american republic. Brigham Young University Law Review, 2004, no. 4
- Esbeck, C. H.* The Establishment Clause as a Structural Restraint on Governmental Power. Iowa Law Review, 1998, no. 1, vol. 84
- Finnis, J.* Aquinas: Moral, Political and Legal Theory. Oxford : Oxford University Press, 1998
- Finnis, J.* Intention and Identity. Oxford, New York : Oxford University Press, 2013
- Finnis, J.* Natural Law and Natural Rights. Oxford : Oxford University Press, 1980
- Finnis, J.* Religion and Public Reasons. Oxford, New York : Oxford University Press, 2011
- Fuchs, J.* Filosofie. Úvod do filosofie. 1. Filosofická logika. Praha : Krystal OP, 1999
- Fuchs, J.* Iluze skeptiků: Systematický kurz noetiky. Praha : Academia Bohemica, 2015
- Fuchs, J.* Přirozený zákon a omyly moderní filosofie. In: *Joch, R., Žegklitz, J. (eds.)* Přednášky z politické filosofie. Praha : Občanský institut, 2001
- Fuller, L. L.* Morálka práva. Praha : Oikoymenh, 1998
- Gatti, M.* Autonomy of Religious Organizations in the European Convention on Human Rights and in the European Union Law. In: *Rossi, L. S., Di Federico, G. (eds.)*

- Fundamental Rights in Europe and China. Regional Identities and Universalism. Neapol : Editoriale Scientifica, 2013
- Gedicks, F. M.* Narrative Pluralism and Doctrinal Incoherence in Hosanna-Tabor. *Mercer Law Review*, 2013, vol. 64
- Gedicks, F. M.* One Cheer for Hobby Lobby: Improbable Alternatives, Truly Strict Scrutiny, and Third-Party Employee Burdens. *Harvard Journal of Law and Gender*, 2015, vol. 38
- George, R. P.* In Defence of Natural Law. Oxford, New York : Oxford University Press, 2004
- George, R. P.* Natural Law. *Harvard Journal of Law and Public Policy*, 2008, vol. 31, no. 1
- Gredt, J.* Základy aristotelsko-tomistické filosofie. Praha : Krystal OP, 2009
- Grisez, G.* The First Principal of Practical Reason: A Commentary on the Summa Theologiae, 1–2, Question 94, Article 2. *Natural Law Forum*, 1965, vol. 10
- Grisez, G., Boyle, J., Finnis, J.* Practical Principles, Moral Truth, and Ultimate Ends. *The American Journal of Jurisprudence*, 1987, no. 32
- Hahn, S.* Reasons to Believe. How to Understand, Explain, and Defend the Catholic Faith. New York : Doubleday, 2007
- Helfand, M. A.* Religion's Footnote Four: Church Autonomy as Arbitration. *Minnesota Law Review*, 2013, vol. 97
- Hendrych, D., Bělina, M., Fiala, J., Šámal, P., Šturma, P., Štenglová, I., Karfíková, M. a kol.* Právnícký slovník. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009
- Hervada, J.* Introducción crítica al derecho natural. Pamplona : Eunsa, 2011
- Hervada, J.* Lecciones propedéuticas de filosofía del derecho. Pamplona : Eunsa, 2008
- Hobza, A.* Autonomie náboženských vazů v moderním státě. Praha : nákladem vlastním, 1910
- Hobfeld, W. N.* Some Fundamental Legal Conceptions as Applied in Judicial Reasoning. *Yale Law Journal*, 1913, vol. 23, no. 16
- Holländer, P.* Filosofie práva. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006
- Horák, Z.* Církev a české školství. Praha : Grada, 2011
- Horák, Z.* Postavení kmenových institucí církve v právu USA. *Revue církevního práva*, 2011, č. 3 (50)
- Horowitz, P.* The Hobby Lobby Moment. *Harvard Law Review*, 2014, vol. 128, č. 1
- Horyna, B. a kol.* Filosofický slovník. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 1998
- Hrdina, I. A.* Náboženská svoboda v právu České republiky. Praha : Eurolex Bohemia, 2004
- Hrdina, I. A.* Vztahy státu a církve v České republice v letech 1990–1999. Praha : Eurolex Bohemia, 2007
- Hromada, J., Madar, Z. (eds.)* Právnícký slovník. I. díl A–O. Praha : Orbis, 1972
- Hurdík, J.* Právnícké osoby a jejich typologie. Praha : C. H. Beck, 2003

- Chocholáč, A. Zákon o církvích a náboženských společnostech. Komentář. Praha : Wolters Kluwer, 2016
- Chopko, M. E., Moses, M. F. Freedom to be a Church: Confronting Challenges to the Right of Church Autonomy. *Goergetown Journal of Law & Public Policy*, 2005, vol. 3
- Jäger, P. Církyve a náboženské společnosti v České republice a jejich právní postavení. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006
- Jäger, P. Čl. 16. Právo svobodně projevovat své náboženství a autonomie církví. In: Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol. Listina základních práv a svobod. Praha : Wolters Kluwer, 2012
- Jäger, P. Sekulární stát a náboženská neutralita ve světle čl. 2 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. *Revue církevního práva*, 2012, č. 2 (52)
- Jan od Kříže. Výstup na horu Karmel. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1999
- Jan Pavel II. Dar a tajemství. Praha : Nové Město, 1997
- Jirousek, F. Společenská odpovědnost firem (CSR): více než nový druh PR marketingu? *Bulletin advokacie*, 2006, č. 6
- Johnson, L., Millon, D. K. Corporate Law After Hobby Lobby. *The Business Lawyer*, vol. 70, 2014/2015
- Johnson, T. M., Barrett, D. B., Crossing, P. F. Christianity 2011: Martyrs and the Resurgence of Religion. *International Bulletin of Mission Research*, 2011, vol. 35
- Johnson, T. M., Zurlo, G. A., Hickman, A. W., Crossing, P. F. Christianity 2015: Religious Diversity and Personal Contact. *International Bulletin of Mission Research*, 2015, vol. 39, no. 1
- Joch, R. Politická filosofie, stát a jeho funkce. In: Joch, R., Žegklitz, J. (eds.) *Přednášky z politické filosofie*. Praha : Občanský institut, 2001
- Kauper, P. Church Autonomy and the First Amendment: The Presbyterian Church Case. *Supreme Court Review*, 1969
- Kiska, R. Problems Facing Religious Freedom in Europe. In: Scheu, H. Ch., Kříž, J., Děkanovská, K. (eds.) *Právní postavení náboženských menšin*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013
- Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2012
- Kolářová, M. Povaha vnitřních předpisů církve. *Právní rozhledy*, 2012, č. 2
- Kolářová, M. Služební poměr duchovních církví a náboženských společností. *Právní rozhledy*, 2011, č. 6
- Kompendium katechismu Katolické církve. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006
- Koppelman, A. And I Don't Care What It Is: Religious Neutrality in American Law. *Pepperdine Law Review*, 2013, vol. 39

- Kříž, J. (ed.)* Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské unie. Religion and Public Authority in European Union Countries. Praha : Ministerstvo kultury, 2009
- Kříž, J.* Neutralita, nebo nepřátelství? Poznámky ke vztahu státu a náboženství. Revue církevního práva, 2010, č. 2 (46)
- Kříž, J.* Spolky a jiné alternativy k registraci církví podle zákona č. 3/2002 Sb. In: *Scheu, H. Ch., Kříž, J., Děkanovská, K. (eds.)* Právní postavení náboženských menšin. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013
- Kříž, J.* Zákon o církvích a náboženských společnostech. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2011
- Kříž, J., Valeš, V.* Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2013
- Kuhn, P.* Základní principy práva obchodních korporací. In: *Štenglová, I., Dědič, J., Tomsa, M. a kol.* Základy obchodního práva. Praha : Leges, 2014
- Kurodejov, V. A.* Náboženství a církev v sovětském státě. Praha : Horizont, 1983
- Lash, K. T.* Five Models of Church Autonomy. In: *Robbers, G. (ed.)* Church Autonomy. A Comparative Survey. Frankfurt am Main : Peter Lang, 2001
- Lavický, P. a kol.* Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. Praha : C. H. Beck, 2014
- Laycock, D.* Hosanna-Tabor and the Ministerial Exception. Harvard Journal of Law & Public Policy, 2012, vol. 35
- Laycock, D.* Church Autonomy Revisited. The Georgetown Journal of Law & Public Policy, 2009, vol. 7
- Laycock, D.* Towards a General Theory of the Religion Clauses: The Case of Church Labor Relations and the Right to Church Autonomy. Columbia Law Review, 1981, vol. 81, no. 7
- Ledewitz, B.* The New Secularism and the End of the Law of Separation of Church and State. Buffalo Public Interest Law Review, 2009–2010, vol. 28
- Leiter, B.* Constitutional Law, Moral Judgment, and the Supreme Court as Super-Legislature. Text přednášky dostupný v databázi SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2547972>
- Lenin, V. I.* Socialismus a náboženství. In: *Lenin, V. I.* Sebrané spisy. Sv. 12. Praha, 1983
- Lerner, N.* Autonomía de las religiones y sus límites. Anuario de Derecho Eclesiástico del Estado, 2011, vol. XXVII
- Lerner, N.* The Nature and Minimum Standards of Freedom of Religion or Belief. In: *Lindholm, T., Durham, W. C., Tabzib-Lie, B. G. (eds.)* Facilitating Freedom of Religion or Belief: A Deskbook. Martinus Nijhoff Publishers, 2004
- Levine, S.* Hosanna-Tabor and Supreme Court Precedent: An Analysis of the Ministerial Exception in the Context of The Supreme Court's Hands-Off Approach to Religious Doctrine. Northwestern University Law Review Colloquy, 2011, vol. 106

- Loretan, A.* Církev a stát ve Švýcarsku. *Revue církevního práva*, 2008, č. 3 (41)
- Lund, C. C.* Free Exercise Reconceived: The Logic and Limits of Hosanna-Tabor. *Northwestern University Law Review*, 2014, vol. 108, no. 4
- Lupu, I. C.* Hobby Lobby and the Dubious Enterprise of Religious Exemptions. *Harvard Journal of Law and Gender*, 2015, vol. 38
- Madera, A.* Il principio di autonomia confessionale: Baluardo di una effettiva libertà di autodeterminazione? Una analisi comparativa delle pronunzie della Corte Suprema U.S.A. e della Corte di Strasburgo. *Anuario de Derecho Eclesiástico del Estado*, 2014, vol. XXX
- Madleňáková, L.* Círky a náboženské společnosti. Správněprávní aspekty jejich vzniku a činnosti. Praha : Leges, 2014
- Madleňáková, L.* Výhrada svědomí jako součást svobody myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Praha : Linde Praha, 2010
- Machula, T.* Pojetí lidské osoby a jeho etické důsledky. *Sociální práce*, 2006, č. 2
- Malovský-Wenig, A.* Příručka obchodního práva. Praha, 1947
- Manuljovová, D. J.* Církev a věřící. In: *Kavka, J. (ed.) Aktuální otázky církevní politiky a vědeckého ateismu. VIII. díl.* Praha : Horizont, 1983
- Maritain, J.* Člověk a stát. Praha : Triáda, 2007
- Maritain, J.* Odpovědnost umělce. Praha : Triáda, 2016
- Martínez-Torrón, J.* Los límites a la libertad de religión y de creencia en el convenio europeo de derechos humanos. *Revista general de Derecho Canónico y Derecho Eclesiástico*, 2003, č. 2
- Massey, C.* Church Schisms, Church Property, and Civil Authority. *St. John's Law Review*, 2010, vol. 84, no. 1
- McConnell, M. W.* Accommodation of Religion. *The Supreme Court Review*, 1985
- McConnell, M. W.* Reflections on Hosanna-Tabor. *Harvard Journal of Law & Public Policy*, 2012, vol. 35
- McCrea, R.* Religion and the Public Order of the European Union. Oxford : Oxford University Press, 2012
- Meese, A. J., Oman, N. B.* Hobby Lobby, Corporate Law, and the Theory of the Firm: Why For-Profit Corporations Are RFRA Persons. *Harvard Law Review Forum*, 2014, vol. 127
- Minnerath, R.* Autonomie církví v Evropě. *Revue církevního práva*, 1999, č. 3 (14)
- Minnerath, R.* Church Autonomy in Europe. In: *Robbers, G. (ed.) Church Autonomy. A Comparative Survey.* Frankfurt am Main : Peter Lang, 2001
- Minnerath, R.* The Right to Autonomy in Religious Affairs. In: *Lindholm, T., Durham, W. C., Tabzib-Lie, B. G. (eds.) Facilitating Freedom of Religion or Belief: A Deskbook.* Martinus Nijhoff Publishers, 2004

- Modak-Truran, M. C.* Beyond Theocracy and Secularism (Part I): Toward a New Paradigm for Law and Religion. *Mississippi College Law Review*, 2007, vol. 27
- Moliné, E.* Sedm svátostí. Pardubice : Axis, 2008
- Murray, B. M.* Elephant in Hosanna-Tabor. *Georgetown Journal of Law & Public Policy*, 2012, vol. 10
- Navarro-Valls, R., Martínez-Torrón, J.* Conflictos entre conciencia y ley. Las objeciones de conciencia. Madrid, 2012
- NeJaime, D., Siegel, Reva B.* Conscience Wars: Complicity-Based Conscience Claims in Religion and Politics. *The Yale Law Journal*, 2014–2015, č. 7
- Němec, D.* Konkordátní smlouvy Svatého stolce s postkomunistickými zeměmi (1990–2008). Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010
- Němec, D.* Konkordátní smlouvy. *Revue církevního práva*, 2009, č. 1 (42)
- Nešpor, Z. R., Vojtíšek, Z.* Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice. Praha : Karolinum, 2016
- Newman, J. a kol.* Judaismus od A do Z: slovník pojmů a termínů. Praha : Sefer, 1992
- Ortiz, J. F. a kol.* Derecho eclesiástico del Estado español. Pamplona : Eunsa, 2012
- Palomino Lozano, R.* Neutralidad del estado y espacio público. Cizur Menor : Thomson Reuters Aranzadi, 2014
- Palomino, R.* Manual bereve de Derecho eclesiástico del Estado. Madrid : Universidad Complutense, Facultad de Derecho, 2014
- Pavlincová, H. a kol.* Slovník: judaismus, křesťanství, islám. Praha : Mladá fronta, 1994
- Příbáň, J., Holländer, P. a kol.* Právo a dobro v ústavní demokracii. Praha : Slon, 2011
- Příbýl, S.* Konfesněprávní studie. Brno : L. Marek, 2007
- Příbýl, S.* Teologické předpoklady autonomie církve při ustavování duchovních. In: *Scheu, H. Ch., Kříž, J., Děkanovská, K. (eds.) Právní postavení náboženských menšin.* Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013
- Příbýl, S.* Tschechisches Staatskirchenrecht nach 1989. Brno : L. Marek, 2010
- Ratzinger, J.* Ježíš Nazaretský. 2. díl. Brno : Barrister & Principal, 2011
- Ratzinger, J.* Úvod do křesťanství: výklad apoštolského vyznání víry: s novou vstupní esejí autora z roku 2000. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007
- Reid, K.* A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights. London : Sweet & Maxwell, 2011
- Rhonheimer, M.* Natural Law and Practical Reason. A Thomist View of Moral Autonomy. New York : Fordham University Press, 2000
- Rhonheimer, M.* Praktische Vernunft und das „von Natur aus Vernünftige“: Zur Lehre von der Lex naturalis als Prinzip der Praxis bei Thomas von Aquin. *Theologie und Philosophie*, 2000, no. 75

- Riobó Serván, A.* El derecho de libertad religion en la República Checa y en la República Eslovaca. Madrid : Dykinson, 2005
- Riobó, A.* La libertad religiosa en el pontificado de Benedicto XVI. La Santa Sede en al ONU. Madrid : Ediciones Palabra, 2013
- Rivers, J.* The Law of Organized Religions: Between Establishment and Secularism. Oxford, New York : Oxford University Press, 2010
- Robbers, G. (ed.)* Stát a církev v zemích EU. Praha : Academia, 2002
- Robbers, G.* Church Autonomy in the European Court of Human Rights – Recent Developments in Germany. Journal of Law and Religion, 2010/2011, vol. 26
- Robinson, J.* Neither „Ministerial“ nor an „Exception“: The Ministerial Exception in Light of Hosanna-Tabor. Harvard Journal of Law and Public Policy, 2014, vol. 37, no. 3
- Roca, M. J.* Derechos fundamentales y autonomía de las iglesias. Madrid : Dykinson, 2005
- Santiago, A., Navarro Gamboa, J. A.* La autonomía de las organizaciones religiosas en el Estado Constitucional de Derecho en dos recientes fallos jurisprudenciales. Ars Iuris Salmanticensis, 2013, vol. 1
- Scruton, R.* Krátké dějiny novověké filosofie. Od Descarta k Wittgensteinovi. Brno : Barrister & Principal, 2005
- Scruton, R.* Průvodce inteligentního člověka filosofií. Brno : Barrister & Principal, 2003
- Scheu, H. Ch.* Autonomie církve v pracovněprávních záležitostech jako součást ochrany náboženských menšin. In: *Scheu, H. Ch., Kříž, J., Děkanovská, K. (eds.)* Právní postavení náboženských menšin. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013
- Schwarz, W. E., Appel, Ch. E.* Church Autonomy Doctrine: Where Tort Law Should Step aside. University of Cincinnati Law Review, 2011, vol. 80
- Skácel, M.* Filosofie práva. Praha : Universum, 1947
- Slack, S.* Church Autonomy and the Civil Partnership Act: A Rejoinder. Ecclesiastical Law Journal, 2007, vol. 9, issue 2
- Soukup, A.* Reformulating Church Autonomy: How Employment Division v. Smith Provides a Framework for Fixing the Neutral Principles Approach. Notre Dame Law Review, 2006–2007, č. 82
- Sousedík, S.* Svoboda a lidská práva. Praha : Vyšehrad, 2010
- Staszewski, M. T.* Socialistické státy a náboženské organizace. Praha : Horizont, 1981
- Steinová, E.* Věda kříže. Brno : Cesta, 2000
- Szabo, M.* Různost obřadů církví křesťanského Západu a Východu. Revue církevního práva, 2015, č. 3 (62)
- Šámal, P., Eliáš, K.* Několik poznámek k článku „Trestní odpovědnost právnických osob z pohledu nového občanského zákoníku“. Trestněprávní revue, 2015, č. 3

- Šimíček, V. Čl. 20. Sdružovací právo. In: *Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol.* Listina základních práv a svobod. Praha : Wolters Kluwer, 2012
- Štefko, M. Ochrana duchovních před skončením služebního poměru. In: *Scheu, H. Ch., Kříž, J., Děkanovská, K. (eds.)* Právní postavení náboženských menšin. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013
- Štenglová, I., Dědič, J., Tomsa, M. a kol. Základy obchodního práva, Praha : Leges, 2014
- Štěpinová, M. Svědomí. Úvodní studie. In: *Akvinský, T.* Otázky o svědomí. Praha : Krystal OP, 2010
- Tourkochoriti, I.* Revisiting Hosanna-Tabor v. EEOC: The Road Not Taken. *Tulsa Law Review*, 2013, vol. 49
- Touvet, L.* Vztahy mezi francouzským státem a církvemi. In: *Kříž, J. (ed.)* Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské unie. Religion and Public Authority in European Union Countries. Praha : Ministerstvo kultury, 2009
- Tretera, J. R.* Církevní právo. Praha : Jan Krigl, 1993
- Tretera, J. R.* Financování církvi v zemích Evropské unie. In: *Kříž, J. (ed.)* Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské unie. Religion and Public Authority in European Union Countries. Praha : Ministerstvo kultury, 2009
- Tretera, J. R.* Stát a církve v právních dějinách. In: *Malý, K., Tomášek, M. et al.* Nové jevy v právu na počátku 21. století. I. Historické impulzy rozvoje práva. Praha : Karolinum, 2009
- Tretera, J. R.* Stát a církve v České republice. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002
- Tretera, J. R., Horák, Z.* Konfesní právo. Praha : Leges, 2015
- Tretera, J. R., Horák, Z.* Religion and Law in the Czech Republic. Alphen aan den Rijn : Kluwer Law International, 2014
- Tureček, J.* Kapitoly z konfesního práva čsl. Praha : nákladem vlastním, 1936
- Valeš, V.* Konfesní právo – průvodce studiem. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008
- Valeš, V.* Právní úprava postavení církví a náboženských společností v období první československé republiky (1918–1938). Praha : Duopress, 2013
- Valeš, V.* Restituce církevního majetku v České republice po roce 1989. Brno : Moravsko-slezská křesťanská akademie, 2009
- Valeš, V., Bejvančická, A.* České státní právo církevní 2. Platná právní úprava. Tribun EU : Brno, 2015
- Vašečka, F.* Kapitoly z bojů proti klerikalismu a za vítězství vědeckého světového názoru. Praha : Horizont, 1986
- Vega Gutiérrez, A. M., Peréz Delgado, J.* Una aproximación al concepto jurídico de Religión en la jurisprudencia Norteamericana. *Revista general de Derecho Canónico y Derecho Eclesiástico*, 2003, č. 1

- Vojtíšek, Z.* Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice. Praha : Portál, 2004
- Wagnerová, E.* Úvod. In: *Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol.* Listina základních práv a svobod. Praha : Wolters Kluwer, 2012
- Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol.* Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha : Wolters Kluwer, 2012
- Weyr, F.* Základy filosofie právní. Nauka o poznávání právnickém. Brno : A. Píša, 1920
- Williams, E.* Resurrecting Free Exercise in Hosanna-Tabor Lutheran Church & School v. EEOC, 132 S. Ct. 694 (2012). Harvard Journal of Law and Public Policy, 2013, vol. 36, no. 1
- Zechovský, J.* Autonomie církví a postavení duchovních v České republice. Revue církevního práva, 2016, č. 2 (64)
- Zeman, P.* Rechtsstellung der Einrichtungen von Religionsgemeinschaften. In: *Potz, R., Schinkele, B. a kol. (eds.)* Recht und Religion in Mittel- und Osteuropa. Band 2: Tschechien. Wien : Universitätsverlag, 2004

Dokumenty

- Benedict XVI.* Religious Freedom: The Path to Peace. Message for the Celebration of the World Day of Peace. 1 January 2011. Vatican : Typis vaticanis, 2011
- Benedikt XVI.* Caritas in veritate. Encyklika o integrálním lidském rozvoji v pravdě. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009
- Benedikt XVI.* List biskupům, kněžím, zasvěceným osobám a věřícím laikům katolické církve v Čínské lidové republice z 27. května 2007, <https://www.cirkev.cz/Media/CirkevOld/001691.pdf> (navštíveno 14. 1. 2017)
- Cikrle, V.* Pastýřský list k liturgické hudbě. ACEB 10/1998, <http://www.musicasacra.cz/documents/a199810c.pdf> (navštíveno 3. 2. 2017)
- Dignitatis humanae.* Deklarace o náboženské svobodě. In: Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002
- Dominus Iesus.* O jedinečnosti a spásanosné univerzalitě Ježíše Krista církve. Deklarace Kongregace pro nauku víry z 6. srpna 2000, <http://web.katolik.cz/feeling/library/dominus%20iesus.pdf> (navštíveno 25. 11. 2016)
- Gaudium et spes.* Pastorační konstituce o církvi v dnešním světě. In: Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002
- Lumen gentium.* Dogmatická konstituce o církvi. In: Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002
- Note on the Catholic Church's freedom and institutional autonomy, on the occasion of the examination by the European Court of Human Rights of the Sindicatul „Pastorul cel Bun“ versus Romania (No. 2330/09) and Fernandez Martinez versus

- Spain (No. 56030/07). Permanent Representation of the Holy See to the Council of Europe, http://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state/2013/documents/rc_seg-st_20130116_liberta-autonomia_en.html (navštíveno 3. 2. 2017)
- Presbyterorum ordinis. Dekret o službě a životě kněží. In: Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002
- Sacrosanctum consilium. Konstituce o posvátné liturgii. In: Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002
- Základní dokument Federace židovských obcí v ČR. Ministerstvo kultury ČR, sbírka listin Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností
- Základní dokument Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi. Ministerstvo kultury ČR, sbírka listin Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností

Seznam použité judikatury

Poznámka k citacím judikatury českých soudů

V českém prostředí neexistuje pro judikaturu jednotná citační praxe, byť v poslední době se věci alespoň trochu mění k lepšímu. Přinejmenším snad platí konsensus, že je třeba citované rozhodnutí identifikovat co nejpřesněji, aby nedošlo k záměně s jiným. K tomu nejlépe slouží údaje o autorovi rozhodnutí a jeho typu, datu a spisové značce či čísle jednacím a případně také o místě publikace. Citační standardy Nakladatelství C. H. Beck tento požadavek splňují, proto se jich držím.

Přestože to není ve středoevropském prostoru tradicí, myslím, že je vhodné udělat krok směrem k označování rozhodnutí pomocí procesních stran či výstižného názvu. Změť dat a spisových značek je nejen příliš chladná, ale především znesnadňuje schopnost jednoduchého zapamatování a orientace.

Abych diskusi v této věci alespoň trochu posunul, rozhodl jsem se rozhodnutí soudu takovým způsobem označovat. Překážkou tomu je anonymizace rozhodnutí, byť ta již také ustupuje.⁷⁸³ Ve většině případů není těžké jména procesních stran dohledat z veřejných zdrojů, tam, kde se mi to nepodařilo, ponechal jsem iniciály.

V případě rozhodnutí Ústavního soudu uvádím na prvním místě oficiálně stanovený populární název. Často je bohužel poněkud nepraktický, složitý a dlouhý. Je-li to možné či vhodné, přidávám ještě jména procesních stran předchozích řízení, a to v pořadí žalobce – žalovaný (zachovávám tedy pořadí bez ohledu na to, která ze stran sporu ústavní stížnost podala). Snad by stačilo uvádět pouze jméno stěžovatele, neboť jeho protistrana z předchozího řízení není účastníkem řízení před Ústavním soudem, ale pouze účastníkem vedlejším. Takto zvoleným označením zdůrazňuji, že ústavní stížnost je logickým pokračování předchozího sporu mezi dvěma stranami.

Bohužel prakticky všechna v knize citovaná rozhodnutí českých soudů postrádají číslování odstavců. Z toho důvodu nezbyvá než odkazovat na celé rozhodnutí a doufat, že laskavý čtenář bude schopen citované pasáže dohledat sám.

⁷⁸³ Anonymizace soudních rozhodnutí někdy nabývá až komických podob, viz např. „Mons. J. G., arcibiskup o., metropolita moravský“ [srov. usnesení NS ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 21 Cdo 702/2007 (Rc 61/2009, C 6277), *Krejsa proti Arcibiskupství olomouckému*].

Evropský soud pro lidská práva

- rozsudek ze dne 20. 10. 2009, 39128/05, *Lombardi Vallauri proti Itálii*
- rozsudek [velkého senátu] ze dne 12. 6. 2014, 56030/07, *Fernández Martínez proti Španělsku*
- rozsudek ze dne 15. 9. 2009, 798/05, *Mirolubovs a další proti Lotyšsku*
- rozsudek [velkého senátu] ze dne 26. 10. 2000, 30985/96, *Hasan a Chaush proti Bulharsku*
- rozsudek ze dne 14. 6. 2007, 77703/01, *Farnost sv. Michaela proti Ukrajině*
- rozsudek ze dne 23. 9. 2008, 48907/99, *Ahtinen proti Finsku*
- rozsudek ze dne 20. 7. 2011, 30882/96, *Pellegrini proti Itálii*
- rozsudek ze dne 17. 10. 2002, 50776/99, 52912/99, *Agga proti Řecku*
- rozsudek ze dne 16. 12. 2004, 39023/97, *Nejvyšší svatá rada muslimského společenství proti Bulharsku*
- rozhodnutí ze dne 3. 3. 2009, 20984/05, *Lajda a další proti České republice*
- rozhodnutí ze dne 30. 1. 2001, 40224/98, *Dudová a Duda proti České republice*
- rozhodnutí ze dne 6. 12. 2011, 38254/04, *Baudler proti Německu*
- rozhodnutí ze dne 6. 12. 2011, 39775/04, *Reuter proti Německu*
- rozhodnutí ze dne 6. 12. 2011, 12986/04, *Müller proti Německu*
- rozsudek ze dne 23. 9. 2010, 425/03, *Obst proti Německu*
- rozsudek ze dne 23. 9. 2010, 1620/03, *Schüth proti Německu*
- rozsudek ze dne 3. 2. 2011, 18136/02, *Siebenhaar proti Německu*
- rozsudek ze dne 1. 7. 1997, 20704/92, *Kalaç proti Turecku*
- rozsudek [velkého senátu] ze dne 9. 7. 2013, 2330/09, *Sindicatul „Păstorul cel Bun“ proti Rumunsku*
- rozsudek ze dne 5. 4. 2007, 18147/02, *Scientologická církev Moskva proti Rusku*
- rozsudek [velkého senátu] ze dne 10. 11. 2005, 44774/98, *Leyla Şahin proti Turecku*
- rozsudek ze dne 14. 12. 1999, 38178/97, *Serif proti Řecku*
- rozsudek ze dne 13. 12. 2001, 45701/99, *Metropolitní církev Besarábie a další proti Moldávii*
- rozsudek ze dne 22. 1. 2009, 412/03, 35677/04, *Svatý synod Bulharské ortodoxní církve (Metropolitan inokentij) a další proti Bulharsku*
- rozsudek [velkého senátu] ze dne 18. 3. 2011, 30814/06, *Lautsi a další proti Itálii*
- rozsudek ze dne 8. 4. 2014, 70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12, 41553/12, 54977/12 a 56581/12, *Magyar Keresztény Mennonita Egyház and Others proti Maďarsku*

rozsudek ze dne 31. 7. 2008, 40825/98 *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas (Náboženská společnost Svědkové Jehovovi) a další proti Rakousku*

rozsudek ze dne 26. 2. 2009, 76581/01, *Verein der Freunde der Christengemeinschaft proti Rakousku*

rozsudek ze dne 25. 5. 1993, 14307/88, *Kokkinakis proti Řecku*

rozsudek ze dne 16. 12. 1997, 25528/94, *Katolická kostel v Canea proti Řecku*

rozsudek ze dne 9. 12. 1994, 13092/87, *Svaté kláštery proti Řecku*

rozsudek ze dne 13. 2. 2003, 41340/98, 42342/98, 42343/98, 42344/98, *Refah Partisi (Strana blahobytu) a další proti Turecku*

rozsudek ze dne 18. 2. 1999, 24645/94, *Buscarini další proti San Marinu*

rozsudek ze dne 5. 10. 2006, 72881/01, *Moskevská pobočka Armády spásy proti Rusku*

rozsudek ze dne 26. 9. 1996, 18748/91, *Manoussakis a ostatní proti Řecku*

Evropská komise pro lidská práva

rozhodnutí ze dne 8. 3. 1976, 7374/76, *X. proti Dánsku*

rozhodnutí ze dne 6. 9. 1989, 12242/86, *Maximilian Rommelfanger proti Spolkové republice Německo*

rozhodnutí ze dne 5. 4. 1994, 21283/93, *Tyler proti Spojenému království*

rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 11. 4. 1996, 24019/94, *Hautaniemi proti Švédsku*

Nejvyšší soud USA

rozsudek ve věci *Everson v. Board of Education*, 330 U. S. 1 (1947)

rozsudek ve věci *Lemon v. Kurtzman*, 403 U. S. 602 (1971)

rozsudek ve věci *Cantwell v. Connecticut*, 310 U. S. 296 (1940)

rozsudek ve věci *Wisconsin v. Yoder*, 406 U. S. 205, 207 (1972)

rozsudek ve věci *Employment Division v. Smith*, 494 U. S. 872 (1990)

rozsudek ve věci *Corporation of Presiding Bishop v. Amos*, 483 U. S. 327 (1987)

rozsudek ve věci *Watson v. Jones*, 80 U. S. 679 (1872)

rozsudek ve věci *Gonzales v. Roman Catholic Archbishop of Manila*, 280 U. S. 1 (1929)

rozsudek ve věci *Kedroff v. St. Nicholas Cathedral of Russian Orthodox Church*, 344 U. S. 94 (1952)

rozsudek ve věci *Kreshnik v. Saint Nicholas Cathedral*, 363 U. S. 190 (1960)

rozsudek ve věci *Serbian Eastern Orthodox Diocese v. Milivojevic*, 426 U. S. 696 (1976)

rozsudek ve věci *NLRB v. Catholic Bishop of Chicago*, 440 U. S. 490 (1979)

- rozsudek ve věci *Boy Scouts of America v. Dale*, 530 U. S. 640 (2000)
- rozsudek ve věci *Ohio Civil Rights Commission v. Dayton Christian Schools*, 477 U. S. 619 (1986)
- rozsudek ve věci *Hosanna-Tabor Evangelical Lutheran Church and School v. EEOC*, 132 S. Ct. 694, 706 (2012)
- rozsudek ve věci *Burwell v. Hobby Lobby Stores, Inc.*, 573 U. S. ____ (2014)
- rozsudek ve věci *Roe v. Wade*, 410 U. S. 113 (1973)
- rozsudek ve věci *Obergefell v. Hodges*, 576 U. S. ____ (2015)
- rozsudek ve věci *National Federation of Independent Business v. Sebelius*, 567 U. S. ____ (2012)
- rozsudek ve věci *King v. Burwell*, 576 U. S. ____ (2015)
- rozsudek ve věci *Braunfeld v. Brown*, 366 U. S. 599 (1961)
- rozsudek ve věci *Thomas v. Review Bd. Of Indiana Employment Security Div.*, 450 U. S. 707 (1981)
- rozsudek ve věci *Presbyterian Church in The United States v. Mary Elizabeth Blue Hull Memorial Presbyterian Church*, 393 U. S. 440 (1969)
- rozsudek ve věci *Jones v. Wolf*, 443 U. S. 595 (1979)

Federální odvolací soudy USA

- rozsudek ve věci *McClure v. Salvation Army*, 460 F.2d 553 (5th Cir. 1972)
- rozsudek ve věci *EEOC v. Catholic University*, 83 F.3d 455 (D. C. Cir. 1996)
- rozsudek ve věci *EEOC v. Roman Catholic Diocese of Raleigh*, 213 F.3d 795 (4th Cir. 2000)
- rozsudek ve věci *Combs v. Central Texas Annual Conference of the United Methodist Church*, 173 F.3d 343, 345 (5th Cir. 1999)
- rozsudek ve věci *Rayburn v. General Conference of Seventh-Day Adventists*, 722 F.2d 1164 (4th Cir. 1985)
- rozsudek ve věci *University of Great Falls v. NLRB*, 278 F.3d 1335 (D. C. Cir. 2002)
- rozsudek ve věci *Conestoga v. U. S. HSS*, 724 F. 3d 377 (3th Cir. 2013)

Ostatní soudy USA

- rozsudek Nejvyššího soudu státu Kalifornie ve věci *Silo v. CHW Medical Foundation*, 45 P.3d 1162 (Cal. 2002)
- rozsudek odvolacího soudu státu Maryland ve věci *Montrose Christian School Corp. v. Walsh*, 770 A.2d 111 (Md. 2001)

rozsudek Nejvyššího soudu státu Missouri ve věci *Gibson v. Brewer*, 952 S. W.2d 239 (Mo. 1997)

rozsudek Nejvyššího soudu státu Kalifornie ve věci *Catholic Charities of Sacramento v. Superior Court*, 10 Cal. Rptr. 3d 283 (Cal. 2004)

rozsudek odvolacího soudu státu New Jersey ve věci *Catholic School Teachers Association v. St. Teresa of the Infant Jesus Church Elementary School*, 290 N. J. Super. 359, 675 A.2d 1155 (App. Div. 1996)

Spolkový ústavní soud Německa

rozhodnutí z 16. 10. 1968, 1 BvR 241/66, BVerfGE 24, 236, *Aktion-Rumpelkammer*

rozhodnutí z 25. 3. 1980, 2 BvR 208/76, BVerfGE 53, 366, *Konfessionelle Krankenhäuser*

rozhodnutí ze 4. 6. 1985, 2 BvR 1703/83, 1718/83, 856/84, BVerfGE 70, 138, *Loyalitätspflicht*

rozhodnutí z 21. 9. 1976, 2 BvR 350/75, BVerfGE 42, 312, 334, *Inkompatibilität Kirchliches Amt*

rozhodnutí ze 17. 2. 1965, 1 BvR 732/64, BVerfGE 18, 385, 387, *Teilung einer Kirchengemeinde*

rozhodnutí ze 4. 10. 1965, 1 BvR 498/62, BVerfGE 19, 129, *Umsatzsteuer*

rozhodnutí z 13. 1. 1971, 1 BvR 671, 672/65, BVerfGE 30, 112, *Unterricht in Biblischer Geschichte*

rozhodnutí z 11. 10. 1977, BvR 209/76, BVerfGE 46, 73, *Stiftungen*

Ústavní soud ČR

nález ze dne 23. 4. 2009, sp. zn. III. ÚS 2542/07 (97/2009 USn.), *K právu na soudní ochranu člena občanského sdružení, Český svaz tělesně postižených sportovců proti Českému paralympijskému výboru*

nález ze dne 3. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 449/06-2 (10/2011 USn.), *Povinné očkování dětí proti infekčním nemocem*

nález ze dne 1. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 29/05 (113/2005 USn.), *Důkazní břemeno v daňovém řízení*

nález ze dne 7. 11. 2012, sp. zn. I. ÚS 295/10 (185/2012 USn.), *K podmínkám vydědění*

nález ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 1/12 (437/2012 Sb., 195/2012 USn.), *Návrh na zrušení zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování*

nález ze dne 19. 1. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 15/93 (3/1994 Sb., 3/1993 USn.), *Pokuty a kauce právníkům osobám za nedodržování zákonů upravujících transformaci zemědělských družstev*

- nález ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 9/07-2 (242/2010 Sb., 132/2010 USn.), *Restituce církevního majetku – „blokační“ ustanovení § 29 zákona o půdě*
- nález ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13-4 (177/2013 Sb., 96/2013 USn.), *Církevní restituce*
- usnesení ze dne 16. 5. 2008, sp. zn. II. ÚS 1217/08, *Arcibiskupské vinné sklepy Kroměříž proti České biskupské konferenci*
- nález ze dne 27. 11. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 6/02 (4/2003 Sb., 146/2002 USn.), *Postavení církví a náboženských společností – vztah státu a církve*
- nález ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. I. ÚS 146/03 (115/2003 USn.), *K postupu Ministerstva kultury při evidenci církevních právnických osob, Oblastní charita Lipník nad Bečvou proti Ministerstvu kultury*
- nález ze dne 30. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/06 (10/2008 Sb., 173/2007 USn.), *Evidenční registrace církevních právnických osob Ministerstvem kultury*
- nález ze dne 21. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 34/06 (201/2007 USn.), *K právní subjektivitě tzv. historických církevních právnických osob („Olšová Vrata“)*
- usnesení ze dne 19. 8. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 2/04, *Ke zřízení rejstříku právnických osob (náboženských církví a společností)*
- usnesení ze dne 31. 8. 2000, sp. zn. III. ÚS 136/2000 (30/2000 USu.), *Správa církevních záležitostí nezávisle na státních orgánech. Služební poměr duchovního (Jednota bratrská Železný Brod)*
- nález ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. IV. ÚS 3597/10 (181/2011 USn.), *Právo církve spravovat nezávisle své záležitosti (Dudová a Duda proti Církvi československé husitské)*
- nález ze dne 26. 3. 1997, sp. zn. I. ÚS 211/96 (34/1997 USn.), *K soudní pravomoci v církevních věcech, k neplatnosti rozvázání služebního poměru a mzdovým nárokům (Dudová a Duda proti Církvi československé husitské)*
- usnesení ze dne 18. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 1244/07, *Homola a další proti Židovské obci v Praze*
- usnesení ze dne 15. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 137/05, *Ochranovský sbor při Českobratrské církvi evangelické proti Jednotě bratrské*
- usnesení ze dne 17. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 611/06, *Odvolání funkcionářů církve, Homola a další proti Židovské obci v Praze*
- usnesení ze dne 21. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 850/12, *Dudová a Duda proti Církvi československé husitské*
- usnesení ze dne 23. 6. 2015, sp. zn. IV. ÚS 1062/15, *Abraham proti Židovské obci Liberec*
- usnesení ze dne 8. 10. 1998, sp. zn. IV. ÚS 171/97 (57/1998 USu.), *Oprávnění podat žalobu jménem náboženské společnosti, M. K. proti Ministerstvu kultury*
- usnesení ze dne 26. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 1240/09-2, *Kolegiátní kapitula Všech svatých na Hradě pražském proti Kanceláři prezidenta republiky*

- nález ze dne 3. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 189/02 (148/2005 USn.), *Náboženská matice; legitimace k podání správní žaloby*
- usnesení ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. II. ÚS 3970/13, *Krejsa proti Arcibiskupství olomouckému*
- usnesení ze dne 19. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 1363/11, *Krejsa proti Arcibiskupství olomouckému*
- usnesení ze dne 13. 8. 2015, sp. zn. III. ÚS 2860/14, *Němec proti Církvi československé husitské*
- usnesení ze dne 6. 3. 2008, sp. zn. II. ÚS 331/06, *Náboženská společnost Svědkové Jehovovi proti Ministerstvu kultury*
- nález ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96 (63/1997 Sb., 13/1997 USn.), *Státní podniky a nájemní smlouvy k majetku, k nimž mají právo hospodaření*
- nález ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 5/15 (15/2016 Sb.), *Úhradová vyhláška pro rok 2015*
- nález ze dne 2. 6. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 18/98 (151/1999 Sb., 82/1999 USn.), *Právo odmítnout základní vojenskou službu, pokud je v rozporu se svědomím nebo náboženským vyznáním*

Nejvyšší soud ČR

- usnesení ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 21 Cdo 702/2007 (Rc 61/2009, C 6277), *Krejsa proti Arcibiskupství olomouckému*
- usnesení ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3049/2006 (C 5564), *J. W. a J. D. proti Židovské obci v Praze*
- usnesení ze dne 21. 2. 2007, sp. zn. 28 Cdo 823/2006, *Homola a další proti Židovské obci v Praze*
- usnesení ze dne 29. 5. 2006, sp. zn. 28 Cdo 1271/2006 (C 4319), *Homola a další proti Židovské obci v Praze*
- usnesení ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1487/2003, *Dudová a Duda proti Církvi československé husitské*
- rozsudek ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2082/2010 (C 9076), *Dudová a Duda proti Církvi československé husitské*
- usnesení ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4075/2011, *Němec proti Církvi československé husitské*
- usnesení ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 21 Cdo 304/2010, *Krejsa proti Arcibiskupství olomouckému*
- rozsudek ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. 21 Cdo 1320/2015, *Opatrná proti Arcibiskupství pražskému*

- usnesení ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4074/2011, *P. N. proti Církvi československé husitské*
- rozsudek ze dne 6. 3. 2007, sp. zn. 21 Cdo 628/2006, *V. N. proti Náboženské společnosti českých unitářů*
- rozsudek ze dne 30. 5. 2006, sp. zn. 22 Cdo 2406/2004 (C 4448)
- rozsudek ze dne 25. 3. 2008, sp. zn. 25 Cdo 2101/2005 (C 6065)
- usnesení ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1419/2003

Nejvyšší správní soud

- rozsudek ze dne 16. 6. 2011, čj. 7 Ao 2/2011-127 (2497/2012 Sb. NSS), *Obec Nové Lublice a další proti Moravskoslezskému kraji*
- rozsudek ze dne 25. 11. 2008, čj. 6 As 12/2007-140 (1785/2009 Sb. NSS)
- usnesení ze dne 29. 8. 2007, čj. Obn 1/20061-11 (1386/2007 Sb. NSS), *Strana občanského porozumění proti vládě České republiky o znovuoobnovení činnosti*
- rozsudek ze dne 24. 11. 2011, čj. 7 As 66/2010-119 (2597/2012 Sb. NSS)
- usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 12. 10. 2004, čj. 6 A 40/2002-96 (484/2005 Sb. NSS), *Družstevní záložna P. proti Ministerstvu financí o zavedení nucené správy*
- rozsudek ze dne 29. 1. 2008, čj. 2 As 54/2007-94 (1556/2008 Sb. NSS), *Arcibiskupské vinné sklepy Kroměříž proti České biskupské konferenci, mešní víno*
- rozsudek ze dne 26. 3. 2015, čj. 4 As 27/2015-47, *Církev československá husitská proti Ministerstvu kultury*
- rozsudek ze dne 21. 4. 2016, čj. 5 As 65/2015-52 (3422/2016 Sb. NSS), *Zrušení výuky náboženství jako nezákonný zásah*
- rozsudek ze dne 29. 8. 2012, čj. 1 Afs 56/2011-64 (2730/2013 Sb. NSS), *Diakonie ČCE-hospic Citadela proti Finančnímu ředitelství v Brně*
- rozsudek ze dne 27. 1. 2016, čj. 1 As 272/2015-75, *Kotrč proti Církvi československé husitské*
- rozsudek ze dne 30. 1. 2013, čj. 1 As 160/2012-41 (2812/2013 Sb. NSS), *Ondřej a Monika proti Materské škole Sión*
- rozsudek ze dne 28. 2. 2006, čj. 5 As 25/2005-63 (966/2006 Sb. NSS), *Náboženská společnost Svědkové Jehovovi proti Ministerstvu kultury*
- rozsudek ze dne 2. 11. 2006, čj. 5 A 35/2002-73 (1060/2007 Sb. NSS), *Česká biskupská konference a další proti Ministerstvu kultury (zrušení Náboženské matice)*

Ostatní soudy

- rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 4. 2016, sp. zn. 11 C 57/2015, *Lesy České republiky proti Rodině Panny Marie*

Ústavní soud Slovenské republiky

nález ze dne 3. 2. 2010, sp. zn. PL. ÚS 10/08-70